

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:816

av Annelie Karlsson (S)

F-skatt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över effekterna av F-skatteförändringen 2009 ur både ett arbetsmarknads- och skatteuppbördsperspektiv och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att denna översyn ska inbegripa kontakter med fackliga organisationer i branscher där uppdragstagare markant konkurrerar med arbetstagare och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn gällande åtgärder för att försvåra användningen av F-skattsedel i kriminell verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frågan om registrering av utländska företag och företagare verksamma i Sverige måste lösas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är tveksamt om de nya regler för F-skattsedel som trädde i kraft den 1 januari 2009 behövdes, i varje fall så var dessa nya regler ogenomtänkta. Innan förändringen nekades bara 1,5 procent F-skatt, varför några ”lätnader” knappast framstod som sakligt motiverade. Förändringen var snarare ett politiskt beställningsarbete.

Enligt F-skattereglerna är en uppdragsgivare varken skyldig att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter på ersättning för arbete om uppdragstagaren har en F-skattsedel. Om ett uppenbart anställningsförhållande föreligger är dock uppdragsgivaren skyldig att anmäla det till Skatteverket. Annars riskerar uppdragsgivaren att bli

solidariskt ansvarig med uppdragstagaren om denne inte betalar skatt och socialavgifter på mottagen ersättning.

Denna undantagsregel har införts för att förhindra missbruk av F-skattsedel.

Tillämpningen av denna undantagsregel är dock förenad med en komplicerad rättsprocess och bevisprövning som knappast underlättas av att uppdragstagaren/den anställda inte har något större intresse till fällande dom, även om vederbörande utifrån sin beroendeställning tvingats eller lockats till att medverka.

Det är tydligt att den borgerliga regeringens ambition 2009, att underlätta för personer att starta företag och att få F-skattsedel, överskuggade problemen med skatteundandragande och de arbetsrättsliga aspekterna på F-skatt. Den lösning som den borgerliga regeringen valde för att uppnå sina politiska mål var att ansvaret för att bedöma vem som var företagare helt lades över på Skatteverket. Verket fick i uppgift att efter ansökan av en företagare göra en schablonmässig bedömning av dennes verksamhet och genom ett registreringsförfarande förhandsbesked om att företagaren själv ska betala sin preliminära skatt och sina socialavgifter. Uppdragsgivaren skulle alltså kunna förlita sig på den skattsedel som en uppdragstagare tilldelats av Skatteverket. Att hela bedömningen lades på Skatteverket innebar givetvis att arbetsrättsliga aspekter ställdes helt åt sidan.

Sedan förändringarna genomfördes så har uppgifter från olika branscher kommit om att löntagare tvingats till att bli ”företagare” för att behålla eller få jobb. Skatteverkets prövning är idag obefintlig och tar enbart sin utgångspunkt i skattelagstiftningen. Arbetsrättslagstiftningen lämnas helt därhän.

Riksdagen tillkännagav våren 2012 för regeringen att det finns skäl att göra en förutsättningslös utvärdering av effekten av det förändrade näringsbegreppet. Skatteverket har sedan på uppdrag av regeringen redovisat en uppföljning men i denna menat att effekterna på skatteuppbörden, skattefelet, arbetstagarnas ställning, företagandets villkor och arbetsmarknaden varit små – en kontroversiell uppfattning som många andra inte delar, bland annat berörda fackförbund som inte konsulterats. I utvärderingen redovisas dock att det finns en tendens inom näringslivet och på arbetsmarknaden att företag i högre grad ger uppdrag till personer med F-skatt i stället för att låta anställda utföra arbetet, och att denna utveckling i förlängningen kan få mätbara konsekvenser för skatteinkomsterna.

Ett enhälligt skatteutskott har ändå oroats av utvecklingen och beslutat att regeringen måste se över effekterna av det nya systemet för F-skatt inte bara ur ett arbetsmarknadsperspektiv utan också ur ett skatteuppbördsperspektiv. Effekterna på arbetsmarknaden, arbetstagarens ställning och företagandets villkor bör också ingå i en sådan utvärdering. Utskottsmajoriteten ansåg att det tidigare systemet med att se på antalet uppdragsgivare i de flesta fall är ett ganska bra mått på det som i lagstiftningen kallas ”beroende av uppdragsgivaren” och ”inordning i dennes verksamhet”. Antalet uppdragsgivare bör därför åter ha betydelse när Skatteverket bedömer om en person ska betraktas som självständig företagare eller anställd.

En viktig åtgärd måste också vara att försvåra användningen av F-skattsedeln i kriminell verksamhet.

Idag har Skatteverket ringa möjligheter att avslå en ansökan om F-skatt då sökanden har varit inblandad i ekonomisk brottslighet och skattefusk. Avslag kan endast ske om det finns skatteskulder. Bokföringsbrott utgör exempelvis inte grund för att avslå F-skatteansökan. Med dagens lagstiftning har Skatteverket ingen möjlighet att stoppa vare sig bulvanförhållanden eller uppenbart grovt oseriösa ansökningar.

Ett problem är att målvakterna/bulvanerna idag kan sättas in vid omstart av ett företag där den tidigare ägaren misskött sig och därför inte har rätt till F-skatt. Man startar nytt men nu med makan, sonen eller annan släkting som officiell företrädare. En regel mot detta skulle kunna vara att nystart av företag där officiella ägaren/ansvarig är närstående till en företagare som tidigare misskött sig (och därför inte har rätt till F-skatt i ett nytt företag) inte har rätt till F-skatt såvida inte det framförs särskilda skäl.

Det bör övervägas insatser för att underlätta och förbättra uppföljningen av företag som tilldelats F-skattsedel. En väg kan vara att tidsbegränsa giltigheten av en F-skattsedel när det inte är klarlagt att en seriös verksamhet redan bedrivs. För att motverka att s.k. målvakter sätts in i bolagsstyrelser bör vidare uppgifter i näringslivsregistret utnyttjas på ett bättre sätt.

Idag finns det inte något krav på att utländska företag ska registrera sig i Sverige för att få bedriva näringsverksamhet här. Vi socialdemokrater vill att utländska företags verksamhet i Sverige ska vara synlig för våra myndigheter. Utländska företag och privatpersoner som är verksamma i Sverige kan idag ansöka om och godkännas för svensk F-skatt. En översyn av F-skatten måste därför lösa frågan om registrering av

utländska företag, genom till exempel obligatorisk svensk F-skattsedel eller på annat sätt.

Annelie Karlsson (S)